

Nr 289.

Av herrar **Julin** och **Bärg**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ävensom med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer m. m.*

Med proposition nr 198 har riksdagen fått mottaga ej blott ett gynnsamt svar å sin skrivelse nr 217 av år 1924 utan också ett genomgripande förslag till lösning av en fråga, som i långa tider skjutits åsido som halvt olöslig. Mellan deras åsikt, som velat betrakta statens tillmätande av pension åt en avgående tjänsteman som »statens sista ord» i sin tjänares lönefråga, och deras åsikt, som hållit före, att i stort sett samma skäl som motivera lönereglering för en viss grupp tjänstemän, måste tala för pensionsreglering för motsvarande grupp f. d. befattningshavare, mellan dessas åsikter synes äntligen bryggan vara lagd.

Ännu i sagda riksdagsskrivelse ser man idel svårigheter för »en allmän och mera definitiv pensionsreglering», men man har fått blicken öppnad för, att ju längre en sådan fördröjes, med desto större styrka framträder behovet av en mera vittgående reglering än den man genom diverse smärre förbättringar av de lägsta pensionerna hittills lyckats åstadkomma. Riksdagen begärde därför, att pensionskommitténs nedlagda arbete på nytt skulle upptagas, och sedan så skett, har det visat sig att frågans lösning ingalunda låg utom räckhåll, och nu föreligger ett förslag till definitiv reglering av alla sådana pensioner, som ej äro byggda på de senaste löneregleringarna. Pensionsregleringen skall enligt kommitténs förslag ske i två etapper, på så sätt, att till den äldre pensionen lägges

1) *en kompensationsförhöjning* (förhöjning I) av teknisk natur avsedd allenaftast att uppbringa den äldre pensionen till sådan höjd, att man med tillägg av det lägre (s. k. reglerade) dyrtidstillägget skulle uppnå enahanda sammanlagd pensionsförmån som för närvarande,

2) *en reell förhöjning* (förhöjning II) utgörande $\frac{2}{3}$ av skillnaden mellan reglerad pension i jämförlig tjänstepensionsgrad och den sålunda kompensationsvis förhöjda äldre pensionen.

Vederbörande departementschef förklarar sig finna förslaget »principiellt tillfredsställande och tekniskt väl utformat» och föranleder Kungl. Maj:t att framlägga kommitténs förslag som sitt allenast med den ändring (bortsett från smärre jämkningar) att den reella förhöjningen föreslås skola utgå allenast med hälften av ovan angivna skillnad.

Kommitténs motivering för att ej hela berörda skillnad utan blott $\frac{2}{3}$ av densamma skall utgå som reell pensionsförhöjning, är, naturligt nog, att den bortfallande tredjedelen är den, som tjänstemannen, enligt numera gällande bestämmelser är skyldig att genom pensionsavgifter själv betala, men på vilken de äldre pensionärerna, vilka inga inbetalningar gjort, icke kunna anses äga några anspråk. Kommitténs förslag söker alltså giva den gamle pensionären hela den efter tidsläget reglerade *statspension*, som ansetts motsvara hans innehavda tjänsteställning, och syftar alltså till en fullständig och definitiv pensionsreglering.

Kungl. Maj:t har för sitt förslag om, att allenast hälften av ifrågavarande skillnad skall utgå som reell pensionsförhöjning, intet annat motiv än sin önskan att hålla kostnaden för pensionsregleringen nere. Medan kommitténs förslag för nästa budgetår kostar 3,8 miljoner kronor, stannar Kungl. Maj:ts vid en kostnad av 2,9 miljoner för samma tid.

Medan kommitténs förslag innebär den definitiva reglering, till vilken statsmakterna sedan många år strävat, är Kungl. Maj:ts förslag alltjämt endast en provisorisk reglering. Då det här gäller uteslutande sådana medborgare, vilkas levnad stupar mot sin afton, vill det förefalla, som om det icke låte sig försvaras att längre uppskjuta den definitiva lösningen av deras svävande stora ekonomiska fråga, sedan man funnit den form, enligt vilken den låter sig lösas. Hur betydande än kostnadsfrågan må vara, måste den i detta fall ses mot bakgrunden av vad det långa uppskovet med regleringen betytt i vinst för statsverket. Samma belopp, som man undanhållit pensionärerna, samma belopp kan betraktas som en statens inkomst under den följd av år, den ekonomiska krisen varat. Låt oss räkna krisen omfatta de 8 sist gångna åren, så kan man som statens vinst på den uppskjutna pensionsregleringen räkna med ett belopp, som ej kan vara mindre än 8 gånger den högsta merkostnad, 3,8 miljoner kronor, som nu föreslås utbetalad för nästa budgetår. Den utgift åter, staten nu går att ikläda sig för att gälda skillnaden mellan vad de äldre pensionärerna per år böra uppbära och vad de hittills uppburit, kan endast för första budgetåret uppgå till högst 3,8 miljoner, men minskas sedan år för år för att vara helt borta med den siste pensionstagaren på gammal stat. Redan om 8 år härefter, äro så många av dessa pensionärer ur tiden utan att mer än ett försvinnande fåtal tillkommit, att man torde kunna säga, att staten då är i det närmaste befriad från här omhandlade merutgift. Staten kan alltså anses likvidera pensionsregleringen med tidigare gjorda besparingar. Att under sådana förhållanden låta sparsamheten förleda sig till att än en gång uppskjuta den definitiva pensionsregleringen synes icke rimligt.

Liksom den största merutgiften för staten faller på regleringen av pensio-

ner av äldsta typ, vilka äro de lägsta och därför nu kräva de största förhöjningarna, och vilka bliva de, som enligt naturens ordning hastigast försvinna ur statens budget, på samma sätt är det innehavare av den äldsta typens pensioner, som hårdast drabbas av de reduktioner, i förhöjning II, som Kungl. Maj:t gör. Därom man kan övertyga sig enbart genom en jämförelse mellan kolumnerna »Förhöjning II» i tabellerna å sid. 11 (Kungl. Maj:ts förslag) och å sid. 34 (kommitténs förslag) i propositionshäftet. Det synes därför dubbelt önskvärt, att, även om riksdagen godkänner de ändringar i övrigt Kungl. Maj:t gjort i kommitténs förslag, och mot vilka ändringar här ingen invändning skall göras, riksdagen bör giva vederbörande författning sådan lydelse, att den reella pensionsökningen kommer att utgå på det sätt kommittén föreslagit.

På grund av vad sålunda anförts hemställes vördsamt,

att riksdagen med godkännande i övrigt av Kungl. Maj:ts i propositionen 198 framlagda förslag till pensionsreglering måtte besluta, att § 4 i kungörelsen med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer skall givas den avfattning 1921 års pensionskommitté föreslaget och att riksdagen i sammanhang därmed måtte vidtaga den förändring i vederbörande anslagsposter detta beslut nödvändiggör.

Stockholm den 26 april 1925.

Teodor Julin.

A. J. Bärq.
